

Informacje dla niepełnosprawnych

Data publikacji: 02.11.2016 Data modyfikacji: 21.04.2023

PROGRAM AKTYWIZACJI ZAWODOWEJ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI

Wstęp

Definicja zawarta w Karcie Praw Osób Niepełnosprawnych określa, iż: „(...) osoby niepełnosprawne, czyli osoby, których sprawność fizyczna, psychiczna lub umysłowa trwale lub okresowo utrudnia, ogranicza lub uniemożliwia życie codzienne, naukę, pracę oraz pełnienie ról społecznych, zgodnie z normami prawnymi i zwyczajowymi (...)”. Biorąc pod uwagę powyżej przytoczoną definicję, niepełnosprawność przedstawia się jako zjawisko niejednorodne, obejmujące wiele ograniczeń funkcjonalnych, które mogą mieć charakter stały lub przejściowy. Niepełnosprawność może być fizyczna, intelektualna lub psychiczna; może wynikać z choroby somatycznej, umysłowej lub zaburzeń na tle psychicznego niedostosowania.

Za główne przyczyny niepełnosprawności należy uznać: zagrożenia chorobami cywilizacyjnymi, słabość systemu promocji zdrowia i opieki medycznej, trudne warunki pracy, zagrożenia komunikacyjne, słaby przepływ informacji, niską świadomość zdrowotną społeczeństwa. Są to też czynniki utrudniające osobom niepełnosprawnym powrót na rynek pracy.

Statystyki pokazują, iż ponad 450 milionów światowej ludności cierpi z powodu zaburzeń psychicznych. O wiele więcej ma jednak problemy psychiczne. Ponad 27% dorosłych Europejczyków doświadcza przynajmniej jednego z przejawów złego stanu zdrowia psychicznego w ciągu roku. Podobnie sytuacja wygląda na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, gdzie systematycznie rośnie liczba osób leczonych z powodu zaburzeń psychicznych.

Program, opracowany i wdrażany przez Powiatowy Urząd Pracy w Wodzisławiu Śląskim, zakłada współpracę wielu instytucji i organizacji, w tym również pozarządowych, działających na terenie powiatu wodzisławskiego na rzecz osób niepełnosprawnych, w roku 2022. Program będzie modyfikowany w kolejnych latach, w zależności od rozwoju sytuacji na lokalnym rynku pracy i możliwości wsparcia finansowego urzędu oraz innych jednostek.

Niniejszy program ma na celu pomoc niepełnosprawnym w aktywizacji zawodowej, w tym aktywizacji zawodowej i społecznej osób z zaburzeniami psychicznymi. Program wpisuje się w działania w ramach **Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego**. Obejmuje działania związane z organizacją poradnictwa zawodowego i szkoleń zawodowych dla osób niepełnosprawnych, w tym z zaburzeniami psychicznymi, a także promowanie wśród pracodawców ich zatrudnienia.

I. Diagnoza

1. Sytuacja osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy w Wodzisławiu Śląskim:

Na dzień 31 grudnia 2021 roku zarejestrowanych było **228 osób z niepełnosprawnościami** (bezrobotni - 175, poszukujący pracy - 53), w tym 99 kobiet (bezrobotne - 85 i poszukujące pracy - 14).

2. Struktura zarejestrowanych bezrobotnych z niepełnosprawnością w powiecie wodzisławskim przedstawiała się następująco:

Podział z uwzględnieniem wieku wg stanu na 31 grudnia 2021 r.:

grupa wiekowa	ogółem	kobiety	mężczyźni
<30	38	18	20
30-50	116	54	62
+50	74	27	47
razem	228	99	129

Podział z uwzględnieniem stopnia niepełnosprawności i czasu pozostawania bez pracy wg stanu na 31 grudnia 2021 r.:

stopień niepełnosprawności	ogółem	czas pozostawania bez pracy w miesiącach					
		do 1	1 - 3	3 - 6	6 -12	12 -24	pow. 24
znaczny	23	0	1	1	4	7	10
umiarkowany	115	3	15	9	13	28	47
lekki	90	6	13	11	11	19	30
razem	228	9	29	21	28	54	87

Biorąc pod uwagę przyczynę niepełnosprawności należy zwrócić uwagę, że cztery przyczyny niepełnosprawności są dominujące:

- upośledzenie narządu ruchu – 44 osoby;
- choroby psychiczne – 40 osób;
- choroby układu oddechowego i układu krążenia – 21 osób;
- choroby neurologiczne – 21 osób.

Podział osób z niepełnosprawnością z uwzględnieniem poziomu wykształcenia wg stanu na 31 grudnia 2021 r.:

poziom wykształcenia	ogółem	czas pozostawania bez pracy w miesiącach					
		do 1	1-3	3-6	6-12	12-24	pow. 24
gimnazjalne lub niższe	57	4	5	2	6	12	28
zawodowe	86	4	11	3	12	21	35
średnie	21	1	3	6	0	7	4
policealne	45	0	9	6	6	9	15
wyższe	19	0	1	4	4	5	5
razem	228	9	29	21	28	54	87

II. Zasoby umożliwiające aktywizację zawodową niepełnosprawnych na lokalnym rynku pracy

W roku 2021 do urzędu pracy zgłoszono **115** wolnych miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych. Najwięcej wolnych miejsc pracy zgłoszono na stanowiskach:

nazwa stanowiska	liczba stanowisk
kasjer – sprzedawca	40
pracownik porządkowy	13
elektryk/pomocnik elektryka	13
sprzątaczką	11
pracownik ochrony	6
stróż/portier	6
księgowa	5
stolarz	4
pracownik biurowy	4
pracownik budowlany	4

kucharz	2
pomoc kuchenna	2

Zgłaszane oferty na pojedyncze stanowiska :

- animator;
- asystent zarządu – prawnik;
- asystent do pozyskiwania spraw;
- blacharz samochodowy;
- instruktor organizacji imprez;
- kierowca samochodu ciężarowego;
- konserwator sprzętu;
- lakiernik samochodowy;
- pokojówka;
- formowacz ortopedycznych wyrobów z tworzyw;
- specjaliści (np. ds. jakości produkcji, rekrutacji, spraw finansowo – księgowych);
- szwaczka.

III. Zatrudnienie osób z niepełnosprawnością

W roku 2021 pracę podjęło **123** osoby z niepełnosprawnościami, w tym **36** kobiet.

Należy zauważyć, że niejednokrotnie stan zdrowia uniemożliwiał osobom wykonywanie dotychczasowej pracy, dlatego nie zawsze podejmowały pracę zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami i nabytym wcześniej doświadczeniem zawodowym.

Na terenie działania powiatu wodzisławskiego funkcjonuje **Zakład Aktywności Zawodowej- Zakład Usług Pralniczych**, ul. Wałowa 30 w Wodzisławiu Śląskim zatrudniający osoby z niepełnosprawnością.

IV. Główne cele i zadania programu

Powiatowy Urząd Pracy w Wodzisławiu Śląskim przygotował na rok 2022 program wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami, w tym z zaburzeniami psychicznymi, zamieszkałych na terenie powiatu wodzisławskiego.

Celem programu jest przygotowanie osób niepełnosprawnych do podjęcia zatrudnienia na lokalnym rynku pracy oraz pomoc w znalezieniu odpowiedniego miejsca pracy i osiągnięcie stabilizacji zawodowej. Pomoc będzie polegała na indywidualnym podejściu w procesie odkrywania własnego potencjału zawodowego z wykorzystaniem testów kompetencji, na efektywnym wykorzystaniu predyspozycji i umiejętności zawodowych. Ponadto udział w programie umożliwia nabycie nowych umiejętności zawodowych oraz kwalifikacji, zwiększenie kompetencji społecznych, rozwinięcie umiejętności samodzielnego i aktywnego poszukiwania pracy oraz funkcjonowania w środowisku.

Realizując program wsparcia zawodowego osób niepełnosprawnych urząd dąży do osiągnięcia przez jego uczestników dwóch rezultatów:

- uświadomienie niepełnosprawnym, że są pełnowartościowymi pracownikami, którzy mogą pracować zgodnie ze swoimi kwalifikacjami i spełniać się zawodowo.
- przekonanie pracodawców, że osoba z niepełnosprawnością jest zmotywowanym pracownikiem, który z zaangażowaniem będzie wykonywał swoje obowiązki, jeśli tylko dostanie taką szansę.

V. Formy wsparcia

1. Poradnictwo zawodowe

W ramach programu został powołany **doradca dla osób z niepełnosprawnością**, który pomaga określić i wdrożyć zindywidualizowany plan drogi zawodowej oraz wspiera w znalezieniu odpowiedniego zatrudnienia, uczestniczy w nawiązaniu kontaktu z pracodawcą oraz wspiera w czasie rekrutacji, biorąc w niej aktywny udział.

Program zakłada objęcie wszystkich uczestników usługą poradnictwa grupowego i indywidualnego, którego podstawą jest badanie predyspozycji (kompetencji) zawodowych osób na kolejnych etapach dokonywania wyboru ścieżki kariery zawodowej oraz kierunku poszukiwania zatrudnienia. Dla uczestników posiadających deficyt umiejętności poszukiwania pracy organizowane są **warsztaty z aktywnego poszukiwania pracy**, w trakcie których uczestnicy poznają sytuację na rynku pracy oraz wymogi pracodawców.

Doradca zawodowy pomaga ustalić i zaplanować odpowiednią ścieżkę zawodową. Istotne jest tu indywidualne podejście do każdego uczestnika programu, uwzględnienie wszystkich zdobytych dotychczas przez niego kwalifikacji, ale i próba odnalezienia nowych talentów, które mogą otworzyć nową, dotąd nierozważaną przez uczestnika ścieżkę zawodową.

cel strategiczny	zadanie
Indywidualny Plan Działania - wypracowanie indywidualnej ścieżki kariery zawodowej	a. zdiagnozowanie potrzeb i wyznaczenie celów zawodowych, zaplanowanie działań zmierzających do poszukiwania zatrudnienia, rozwoju zawodowego, zmiany zawodu, b. wsparcie i motywacja w postaci porad indywidualnych z doradcą klienta, c. stworzenie własnej wizytówki (wizytówka kandydata do pracy- profesjonalne CV)
Określenie kompetencji zawodowych, potencjału, zdolności, predyspozycji zawodowych i umiejętności: job-coaching	a. analiza kompetencji, predyspozycji i zainteresowań zawodowych przy wykorzystaniu odpowiednich narzędzi b. przeprowadzenie rozmów coachingowych
Dostarczenie informacji o zawodach i predyspozycjach psychofizycznych niezbędnych do ich wykonywania, a także o możliwościach doskonalenia i doskonalenia zawodowego	informacje zawodowe dot. zawodów, szkół i instytucji, w których można zdobyć kwalifikacje zawodowe
Nabywanie umiejętności potrzebnych do poruszania się po rynku pracy i zdobyciu zatrudnienia oraz poznania własnych kompetencji zawodowych	a. warsztaty z zakresu aktywnego poszukiwania pracy b. określenie własnej sylwetki zawodowej, c. dokonanie bilansu mocnych i słabych stron d. ocena kwalifikacji i umiejętności adekwatnych do oferty rynku pracy, e. podjęcie decyzji dotyczących przyszłości zawodowej, f. nabycie wiedzy z zakresu technik i metod poszukiwania pracy, g. przygotowanie dokumentów aplikacyjnych h. przygotowanie do rozmowy kwalifikacyjnej (w tym e-rekrutacja)

2. Wsparcie psychologiczne

Kondycja psychiczna Polaków w związku z szerzącą się pandemią koronawirusa i wywołanymi przez nią skutkami ekonomicznymi pogarsza się w szybkim tempie. Zwiększył się poziom stresu i niepewność Polaków.

Beneficjenci programu mogą skorzystać z **pomocy psychologa**, który pomoże zadbać o emocje i zdrowie psychiczne w dobie pandemii COVID – 19. Szczególnie ważne jest wsparcie w pokonywaniu barier w podjęciu zatrudnienia, w przygotowaniu do spotkania z potencjalnym pracodawcą oraz w planowaniu drogi zawodowej.

Osoby z niepełnosprawnością potrzebujące wsparcia korzystają z **bezpłatnych konsultacji psychologicznych** – online (za pośrednictwem różnych komunikatorów) albo "tradycyjnie" (przez telefon) - ukierunkowanych na diagnozę właściwości psychicznych i psychofizycznych oraz predyspozycji zawodowych oraz **ze wsparcia psychologicznego** w radzeniu sobie w sytuacjach trudnych.

W zależności od rodzaju diagnozy, celu oraz potrzeb klienta, wykonywane są testy psychologiczne wykorzystywane m.in. do opisu osobowości człowieka, jego zdolności poznawczych, umiejętności i kompetencji, radzenia sobie ze stresem.

Ze **specjalistycznej pomocy psychologicznej** w ramach procesu doradczego mogą skorzystać osoby z niepełnosprawnością:

- a. stojące przed problemem wyboru zawodu,
- b. planujące rozwój zawodowy/karierę,
- c. funkcjonujący w przedłużającym się stanie niepewności, strachu, stresie, izolacji, utraty pracy.

cel strategiczny	zadanie
Podwyższenie motywacji do poszukiwania pracy	a. praca nad motywacją, pozytywnym obrazem własnej osoby, obniżeniem niepokoju oraz przełamaniem zniechęcenia. b. nabywanie umiejętności konstruktywnego reagowania na sytuację zmiany zawodu i szeroko pojętej aktywizacji zawodowej.
Wybór zawodu, rozwój zawodowy /kariera	diagnoza właściwości psychicznych i psychofizycznych oraz predyspozycji zawodowych.
Radzenie sobie w sytuacjach trudnych, przełamanie lęków i barier	a. techniki skutecznego radzenia sobie ze stresem. b. zwiększenie wiary w siebie w celu wyboru adekwatnej ścieżki zawodowej. Podwyższenie samooceny i poczucia własnej skuteczności. c. wsparcie w przypadku pojawienia się trudności, w razie potrzeby przeformułowanie celu i zmiana strategii działania.

3. Szkolenie, przekwalifikowanie

Szkolenia zawodowe kierowane są do uczestników programu nieposiadających kwalifikacji zawodowych oraz niepełnosprawnych zainteresowanych zdobyciem nowych kwalifikacji, zgodnie ze

zdiagnozowanymi w IPD predyspozycjami zawodowymi.

Szkolenia są przeznaczone w pierwszej kolejności dla osób, które wskażą przyszłego pracodawcę. Zakładamy również sekwencje działań dla tych osób:

- szkolenie, a następnie
- zatrudnienie subsydiowane: staż lub prace interwencyjne lub środki na podjęcie działalności gospodarczej.

4. Subsydiowane zatrudnienie

W celu nabycia praktycznych umiejętności oraz doświadczenia w nowym zawodzie urząd organizuje staże lub prace interwencyjne u pracodawców, w szczególności u tych, którzy deklarują dalsze zatrudnienie po zakończeniu subsydiowania.

cel strategiczny	zadanie
Wykorzystanie posiadanych kwalifikacji i doświadczenia zawodowego na lokalnym rynku pracy	a. zatrudnienie w ramach prac interwencyjnych i robót publicznych na okres do 6 miesięcy, b. dofinansowanie wynagrodzenia dla osób powyżej 50 r.ż. przez 12 miesięcy
Nabycie doświadczenia zawodowego oraz zapoznanie się z zadaniami realizowanymi na danym stanowisku pracy	organizacja stażu (do 6 miesięcy)

5. Samozatrudnienie

Alternatywną ścieżką pomocy osobom z niepełnosprawnościami jest wsparcie w postaci możliwości otrzymania dotacji na podjęcie działalności gospodarczej. Ta forma umożliwia stworzenie własnego miejsca pracy na lokalnym rynku uwzględniającego posiadane umiejętności zawodowe i zdobyte kwalifikacje oraz ograniczenia wynikające z niepełnosprawności.

cel strategiczny	zadanie
Uruchomienie własnej firmy /samozatrudnienie/	przyznanie jednorazowych środków na podjęcie działalności gospodarczej

6. Wspieranie mobilności

Celem poprawy własnej sytuacji życiowej osoby z niepełnosprawnością, podejmujące pracę lub działalność gospodarczą poza miejscem swojego zamieszkania, mogą ubiegać się o środki finansowe na ten cel. Jest to ciekawa alternatywa dla tych, którym nie udaje się znaleźć pracy w obecnym miejscu i planują lub są zmuszeni do zmiany miejsca zamieszkania.

cel strategiczny	zadanie
Podjęcie zatrudnienia	przyznanie bonu na zasiedlenie

VI. Źródła finansowania programuProgramy aktywizacji lokalnego rynku pracy finansowane będą z następujących środków:

- Fundusz Pracy;
- Europejski Fundusz Społeczny;

c. środki Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych.

z przeznaczeniem na finansowanie:

- a. staży
- b. prac interwencyjnych
- c. robót publicznych
- d. podjęcia działalności gospodarczej
- e. bonu na zasiedlenie